

UNA GRAN DONA

Tot canvia i res roman per sempre. Les persones com la cultura som realitats canviant i sistemàtiques, dinàmiques i processuals. El meu país també ha canviat força des de la meva infantesa fins avui. En la nostra cultura, com em gairebé totes les altres, conviuen dos fronts, sovint contraposats en idees i fets: la generació gran i la més jove que acaben entenent-se i apropant-se al llarg dels anys. S'ha de pertànyer i viure en un lloc per poder copsar tot el què passa, com succeeix i perquè; i encara així a vegades no és fàcil de comprendre-ho.

Maria, una gran dona, lluitadora i entranyable, més d'un cop m'ha explicat les seves vivències i la seva trajectòria al llarg de tants anys. Una vida no massa fàcil, marcada per la mort de la seva mare quan ella era una nena, el naixement de la seva filla i la criança dels seus néts. Maria molts cops passeja per la seva ment explicant-me les seves històries i desventures. És sorprenent la facilitat que encara té per recordar-se'n dels esdeveniments passats de fa molts i molts anys, malgrat que la seva vista i oïda estiguin en l'ocàs i vagint apagant-se dia rera dia com si es tractés d'una espelma.

Maria és mare soltera, va tenir la seva filla fa seixanta anys. Va patir moltes humiliacions i menyspreu durant un temps que l'han fet ser més forta i bondadosa. Ella sempre em dóna coratge i esperança per tirar endavant. És la meva llum i el meu tresor més apreciat. Sap treure'm les pors i els dubtes i m'encoratja a mirar el futur amb esperança. Les seves mans m'han acarolat sempre i protegit cada vegada que ho he necessitat. El seu amor és infinit i incondicional. Sempre té una paraula per donar-me ànims i fer-me saber que puc arribar allà on em proposi. Jo, amb orgull, sempre tinc en compte que és la millor iaia que m'ha pogut tocar, és el meu àngel, i això ho porto dins del meu cor; sempre ha estat amb mi, en els bons i no tan bons moments, quan jo no era o no estava, sempre ha estat i passi el que passi sempre em queda ella. Aquesta és la sort i tresor que tinc i portaré allà on vagi.

La seva història no la sé ben bé des des del principi. Ara té vuitanta-vuit anys; i jo, ja amb una quantitat d'anys, i amb un bagatge suficient puc narrar, amb el seu consentiment, un bocí del seu espai temps.

L'origen de la seva família està vinculat al món rural. El seu pare treballava els camps i la mare complia la primera obligació de tota dona, segons la tradició i fins fa alguns anys, fer i pujar una generació: portar la casa i criar els fills. Els seus avantpassats eren gent senzilla, no sabien de lleis; es preocupaven de guanyar-se la vida i ben poca cosa més. La mare de Maria va morir jove, la tuberculosi la va atrapar.

La seva mare va tenir també una vida dura, marcada per la pena i la tristor. La mare de Maria va casar-se amb el seu cunyat, l'Antoni; la seva germana va morir quan ningú s'ho esperava, en la flor de la vida, deixant dos fills ben petits.

El sentit del deure i la pressió familiar van fer que la Carme, mare de la Maria, optés per casar-se amb el marit de la seva germana. Va ser una opció escollida com tantes d'altres. Hi ha fidelitats que construeixen una determinada manera d'entendre el món tant o més que un paisatge, uns records, unes olors, una llengua, una tradició,... una cultura. Abans els sentiments no es tenien gaire en compte. Els pares escollien a les núvies dels fills. La dona no tenia res a dir, tan sols obeir i respectar la voluntat del pare. Abans, i potser ara, en alguns llocs, les persones no fonamentaven la seva relació a partir de l'amor; en l'elecció del cònjuge es movien convenis, coneixences i fins i tot interessos per tradicions. Ara les relacions s'estableixen per amor, però moltes estan pressionades per condicionants de tipus social, econòmic o d'altres.

D'aquesta relació entre la Carme i l'Antoni van néixer dos fills, en Tonet i la Maria. Quan Maria tenia quatre anys la seva mare va morir i molt aviat va tenir que espavilar-se tota sola, fent de mestressa de casa, cuidant dels seus germans i del pare. Ben jove va començar a treballar en una fàbrica de filatures.

Van passar els anys i quan ja tenia vint-i-vuit anys va conèixer en la fàbrica a un muntador, un noi ben plantat, després d'algunes trobades, passejades i promeses va quedar atrapada. Tot va ser molt ràpid i en un parell de mesos la seva vida va canviar per sempre. Maria va quedar embarassada. El pare de la criatura, poc després, no va voler reconèixer la seva paternitat i es va desentendre de l'afer.

Maria va quedar-se sola i decidí tenir la criatura. Maria va tenir una filla preciosa que va ser durant molts anys la llum de la seva mirada. La vida no va ser justa per ella. Pensava casar-se per tenir fills i una família a la que dedicar-se però les coses li van anar torçades. Buscava la felicitat com tots en aquesta vida però li resultà complicat.

A més, cal tenir en compte les arrels del poble, de la ruralitat que provoca una manera de pensar i fer més tancada encara que no sempre acceptà de bon grat que es trenquessin les normes establertes.

Maria ho va passar molt malament. El seu amor va ser una condemna. El seu pare no sempre la va recolzar i entendre. Sort va tenir del mossèn del poble i la bona gent del poble que la van entendre, protegir i ajudar. La seva nena va ser criada i va créixer feliçment; mai li va faltar res.

Maria ha estat una dona treballadora i lluitadora. Va treballar durant gairebé quaranta anys a la fàbrica. És una dona amb una gran força interior que ha sabut vèncer les dificultats, les situacions dures i les diferents malalties que han trucat a la seva porta.

Maria, filla i mare, però sobretot dona, massa sovint presonera i serva de la seva família, ha esdevingut un exemple pel seu esperit d'adaptació i superació.

Maria ha viscut per la seva filla i els seus néts com moltes de les dones que conec. Que no faria una mare pels seus fills! La seva vida ha sigut una vida molt diferent i dura, com la vida de moltes dones que diàriament lluiten per assolir la calma i seguir els seus somnis. Sento que al llarg de la seva vida li faltessin moltíssimes coses, potser l'amor de parella, i fos rebutjada per alguns. La nostra tradició no fa gaire, uns trenta anys, demanava que la dona arribés al casament verge. Avui dia les coses han canviat. Tanmateix, en d'altres cultures encara és fonamental arribar verge al matrimoni. La cultura, les tradicions i la religió sovint determinen cada pas de la nostra vida i dels nostres actes. La decisió és tan presonera de la tradició o de la llei com a qualsevol altra cultura. No fa massa temps, la situació de la dona occidental no era massa diferent a la situació de moltes dones del món; en pocs anys ha tingut lloc l'anomenada, per molts, liberalització de la dona. És important la llibertat d'elecció.

Cada pas en la nostra vida és un canvi, guanyem potser algunes coses però també en perdem unes altres. Així és la vida, tant se val d'allà on siguis i allà on vagis; la vida és una aventura, a vegades molt agra; no saps pas vers on et duu i que pot oferir-te o usurpar-te. Maria va perdre molts cops al llarg de la seva vida, però ningú li pot pendre els seus records, els seus moments dolços viscuts i l'estimació incondicional dels seus. Volia treballar per tirar endavant, li va costar però la seva força interior la va ajudar.

L'espai com tantes altres bases limiten la nostra llibertat d'expressió i de fer. El que vull fer-vos arribar és que la dona, tant aquí com més enllà de les fronteres que ens limiten i classifiquen, dins la família, esdevé l'àmbit on gairebé tot està permès, el motor de qualsevol cultura, l'alè dels seus, l'enllaç amb els seus, on els trencaments poden superar-se. Tradició, modernitat, lluita, capacitat i necessitat de tirar endavant,... no s'allunya gaire de cadascuna de les vides de les dones que com tu que fan de la vida una aventura apassionant i esperançadora, plena d'amors i odis, alegries i tristeses, il·lusions i decencís, febleses i forteses, superació i venciments. Descobrir altres maneres de fer, primer fan qüestionar-te el teu propi món, però un cop s'assumeix que no necessàriament la teva veritat, pensaments i creences són les úniques vàlides; aquesta diversitat t'enriqueix com a dona, però sobretot com a persona. Així, el coneixement es converteix en un mitjà per construir la nostra llibertat i fidelitat envers una cultura i manera de fer... no interferint ni jutjant la dels altres.

Maria va lluitar i continua lluitant per donar el millor d'ella a tots i fer feliços als seus. La seva vida no ha estat fàcil. Ha lluitat aferrissadament per vèncer els obstacles que ha anat trobant en el camí de la seva vida. Sempre amb les mans obertes, sense esperar res a canvi. Aquest ha estat el seu sentit de la vida, un gran cor. Ànima noble i bondadosa. Així és ella, sempre teva. T'estimo per sempre, Maria.